

به نام خدا

"خبرنامه انجمن آبخیزداری ایران"

دی ۱۳۹۸

● شهادت هنر مردان خداست؛ انالله و انا الیه راجعون

✎ **مَنْ الْمُؤْمِنِينَ رِجَالٌ صَدَقُوا مَا عَاهَدُوا اللَّهَ عَلَيْهِ ۖ فَمِنْهُمْ مَنْ قَضَىٰ نَحْبَهُ وَمِنْهُمْ مَنْ يَنْتَظِرُ ۖ وَمَا بَدَّلُوا تَبْدِيلًا** (القرآن الکریم - سورة الأحزاب - الآية ۲۳)

در میان مؤمنان مردانی هستند که بر سر عهده‌ای که با خدا بستند صادقانه ایستاده‌اند؛ بعضی پیمان خود را به آخر بردند (و در راه او شربت شهادت نوشیدند)، و بعضی دیگر در انتظارند؛ و هرگز تغییر و تبدیلی در عهد و پیمان خود ندادند.

اعضای انجمن آبخیزداری ایران در کنار ملت غیور ایران، داغدار شهادت مجاهد فی سبیل الله سردار بزرگ دل‌ها سپهبد حاج قاسم سلیمانی هستند و با تمام توان در کنار رهبر معظم انقلاب می‌ایستند تا انتقام خون پاک این سردار بافتخار اسلام و دیگر شهدای مقاومت را بگیرند.

انجمن آبخیزداری ایران، ضمن تبریک و تسلیت شهادت سرباز سرافراز اسلام به تمام آزادگان عالم، انزجار خود را از جنایتکاران و مخالفان اسلام و ایران اعلام می‌کند.

آنچه در این شماره از خبرنامه می‌خوانید:

- مدیریت منابع طبیعی استان لرستان
- نگاهی به سیل ۱۳۹۸ استان لرستان
- فعالیت‌های انجمن آبخیزداری دانشگاه لرستان، مشکلات موجود و راه کارها
- پیشنهادهای و برنامه‌ها
- ایران‌شناسی: چک‌چک یا چک‌چکو
- جشنواره انتخاب دانشجوی برتر

مدیریت منابع طبیعی استان لرستان

مساحت کل منابع طبیعی استان لرستان ۲۱۰۱۶۶۹ هکتار است که از این مقدار ۸۸۴۳۵۵ هکتار به مراتع ۱۲۱۷۳۱۴ هکتار به جنگل‌ها اختصاص دارد. جنگل‌های استان جزئی از ناحیه رویشی زاگرس محسوب می‌شود که نقش حیاتی در توسعه پایدار محیط زیست منطقه دارد. استان لرستان، حوزه آبخیز دو سد بزرگ و مهم کشور (کرخه و دز) می‌باشد. در این استان عوامل مختلف طبیعی نظیر شیب زیاد، ذوب سریع برف‌ها و عوامل انسانی از جمله تراکم زیاد دام‌های عشایری و روستایی و عدم تعادل آن با ظرفیت مراتع موجود، تبدیل جنگل‌ها و مراتع به اراضی دیم کم‌بازده و استفاده بی‌رویه از آن‌ها جهت مصارف سوخت و چرای دام، عدم رعایت اصول صحیح آب و خاک در اجرای پروژه‌های عمرانی، کشاورزی و غیره باعث تخریب حوزه‌های آبخیز شده است. از این رو اجرای طرح مدیریت جامع حوزه‌های آبخیز می‌تواند به عنوان راهبردی اساسی برای حفاظت و احیای حوزه‌های آبخیز باشد. در همین راستا به نقل از مدیر کل منابع طبیعی و آبخیزداری استان

لرستان طرح مدیریت جامع حوزه آبخیز در سطح ۳۲ هزار هکتار از اراضی این استان شروع و در حال انجام است. ایشان به کارکردهای اجرای طرح مدیریت یکپارچه و جامع حوزه‌های آبخیز اشاره و خاطر نشان کرد: حفظ منابع پایه از جمله آب، خاک، بهبود تنوع زیستی، بهبود معیشت جوامع محلی، کاهش فرسایش خاک، رسوب، جلوگیری از بروز سیلاب، کاهش اثرات خشک‌سالی، افزایش بهره‌وری در منابع طبیعی، بهبود کیفیت آب شرب و کشاورزی، کاهش آثار تغییرات اقلیمی، از جمله کارکردهای مهم اجرای طرح مدیریت جامع حوزه‌های آبخیز است.

<https://www.tabnak.ir/>

نگاهی به سیل ۱۳۹۸ استان لرستان

از بین رفتن پوشش گیاهی، فرسایش خاک، برهم خوردن تعادل بوم‌شناختی، زمین‌لغزش و سیل، را می‌توان از عواقب کم‌توجهی به موضوع آبخیزداری در دهه‌های گذشته در این استان بیان کرد. **در نخستین روزهای بهار ۱۳۹۸ در حالی که مردم و مسئولان استان لرستان خود را برای پذیرایی از مهمانان نوروزی آماده کرده بودند سیلاب گسترده در بسیاری از مناطق لرستان از جمله خرم‌آباد، معمולان و پلدختر موجب تخریب زیرساخت، ابنیه و راه‌های دسترسی و از بین رفتن بخش‌های مختلف کشاورزی شد. براساس گزارش‌های مندرج در روزنامه‌ها برآورد اولیه خسارت سیل در استان لرستان بیش از ۱۵ هزار میلیارد ریال است. هم‌چنین ۱۵ نفر بر اثر سیل در این استان جان خود را از دست دادند و حدود ۲۵۶ نفر نیز مصدوم شدند.** به نقل از مدیر کل مدیریت بحران استانداری لرستان، بارش‌های شدید

بی سابقه و فقدان بودجه و اعتبارات کافی به منظور اجرای طرح‌های آبخیزداری استان دلایل اصلی تخریب بالای سیل عنوان شد.

فعالیت‌های انجمن آبخیزداری دانشگاه لرستان، مشکلات موجود و راه‌کارها

تشکیل جلسات پرسش و پاسخ بین اساتید گروه و دانشجویان تحصیلات تکمیلی این گروه پیرامون مشکلات موجود در گروه، پایان‌نامه‌ها، دوره‌های مورد نیاز آموزشی، ارائه پیشنهادهایی برای فعالیت عملی هرچه بیش‌تر دانشجویان در زمینه رشته تحصیلی از جمله فعالیت‌های انجام شده در این زمینه بود. از نتایج این جلسه توجه به بعد عملی پایان‌نامه‌ها و ایده گرفتن برای ادامه یا بهبود موارد توصیه شده بود.

از دیگر فعالیت‌های انجمن آبخیزداری دانشگاه لرستان، مشارکت نماینده انجمن این دانشگاه (خانم مهندس مریم‌السادات جعفرزاده) در برگزاری دو همایش ملی مرتبط با آبخیزداری بود که در دو استان لرستان و آذربایجان غربی به ترتیب در اسفند

۱۳۹۷ و تیر ۱۳۹۸ برگزار شد. ایشان به‌عنوان داور و هم‌چنین عضو کمیته اجرایی همایش اثرات خشکسالی و راه‌کارهای مدیریت آن که در اسفند ۱۳۹۷ توسط مرکز تحقیقات و آموزش کشاورزی و منابع طبیعی استان لرستان و در شهر خرم‌آباد برگزار شد موجب ترغیب و فراهم آوردن زمینه مشارکت دانشجویان این رشته در همایش مذکور شدند. در این همایش ۱۰۱ مقاله مورد پذیرش قرار گرفت که ۹۴ مورد از آن‌ها در قالب پوستر ارائه شده و هفت مقاله نیز به‌صورت شفاهی ایراد شد حضور و ایراد سخنرانی توسط، معاون وزیر و روسای برخی از موسسات آموزشی و پژوهشی کشور و معاون استاندار لرستان و هم‌چنین مدیران دستگاه‌های اجرایی نشان از اهمیت این همایش بود. از رویدادهای مهم این همایش می‌توان به رونمایی از سند راهبردی مدیریت جامع خشکسالی در استان لرستان اشاره کرد که توسط مرکز تحقیقات و آموزش کشاورزی و منابع طبیعی استان لرستان تهیه و تدوین شده بود، اشاره کرد.

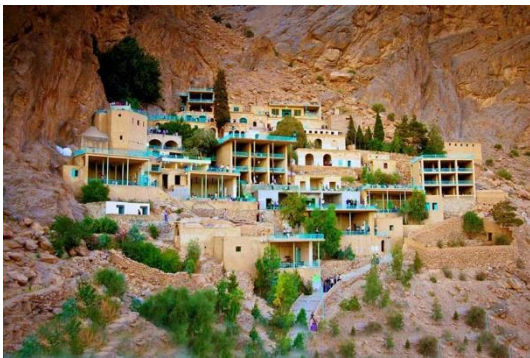
ضرورت تدوین و تهیه این سند این‌گونه بیان شد که تجربه خشک‌سالی‌های اخیر در استان لرستان نشان می‌دهد که این استان به‌شدت در برابر تنش‌های آبی آسیب‌پذیر است، چرا که برنامه‌ای جامع و راهبردی برای برنامه‌ریزی و مدیریت خشکسالی وجود ندارد.

دکتر ویس‌کرمی در خصوص اهداف سند خشک‌سالی استان لرستان بیان داشتند که اتخاذ راه‌کارهای شناخت و پیش‌آگاهی از وقوع خشک‌سالی برای حمایت از جبران خشک‌سالی و کاهش خسارت آن، ایجاد سازوکارهایی برای هماهنگی دستگاه‌های مرتبط با موضوع آب و خشک‌سالی توسعه توانمندی استان برای برنامه‌ریزی و کاهش اثرات خشک‌سالی و کمبود آب را بخشی از اهداف قابل وصول در رابطه با آن برشمرد.

در رابطه با چهاردهمین کنفرانس ملی علوم و مهندسی آبخیزداری ایران، ماحصل مجموعه مقالات و ارائه‌های صورت گرفته طی دو روز برگزاری همایش را به‌طور خلاصه می‌توان بررسی رفتارهای هیدرولوژیک و برهم‌کنش عوامل مختلف در بحران‌های آب و خاک با نظر به سیاست‌ها، قوانین، برنامه‌های مدیریت حوزه‌های آبخیز و هم‌چنین پایش عملکرد این اقدامات در کاهش بحران‌ها از طریق فنون و ابزارهای پیش‌بینی میزان تغییرات حوزه آبخیز نام برد.

تشکیل جلساتی به‌صورت گروه‌هایی با اعضای محدود و بحث پیرامون مباحث و برآیند کنفرانس‌های مرتبط و اخیر از جمله دیگر فعالیت‌های انجمن آبخیزداری دانشگاه لرستان بود. تشویق به نگرش دقیق‌تر به کنفرانس‌ها برخلاف تصور عمومی حاکم در مجامع علمی کنونی که کنفرانس و مقاله کنفرانسی اهمیت چندانی ندارد، ایده گرفتن از سخنرانی‌های افراد و اساتید برجسته در این جلسات و به‌ویژه برای دانشجویان مقاطع کارشناسی و حتی کارشناسی ارشد که تازه وارد فرآیند تحقیق می‌شوند، در ایجاد روحیه مثبت و حس مسئولیت‌پذیری

سرزمینی کویری یکی از معجزه‌های خلقت را به تصویر می‌کشد. **صدای چک‌چک آب از سقف در زیارتگاه بسیار جلوه‌گری می‌کند که همین خود دلیل نام‌گذاری این مکان بوده است.** برخی نیز این زیارتگاه را با عنوان **پیرسبز** می‌شناسند. این عبارت از دو واژه پیر و سبز تشکیل شده است که در آیین مهر (آیین پرستش الهه میترا)، پیر به آخرین گام عرفانی گفته می‌شود و به سبب وجود درختان کهن سال چنار، واژه سبز را به آن افزوده‌اند. زرتشتیان هر ساله از روز ۲۴ خرداد به مدت چهار روز در این زیارتگاه دور هم جمع شده و به نیایش می‌پردازند.

با انجام مراسمی مانند سدره‌پوشی، گهنبارخوانی، پخش نذری، نیایش همگانی و هم‌چنین در اوقات فراغت با تفریحات سالم، زمان خود را در این زیارتگاه سپری می‌کنند و نوعروسان و تازه‌دامادها نیز آغاز زندگی جدید را در این مکان، متبرک می‌کنند. زرتشتیان در استان یزد زیارتگاه‌های متعددی دارند و همه این زیارتگاه‌ها برای آن‌ها حائز اهمیت است اما **زیارتگاه چک‌چک به دلیل موقعیت جغرافیایی و شکل خاص آن از معروفیت بیش‌تری برخوردار است و هر سال در ایام مختلف**

آبخیزداری را می‌توان عنوان کرد. البته این به معنای عدم تلاش اعضا در این زمینه نیست. اما صرفاً با تلاش اعضاء انجمن آبخیزداری دانشگاه نیز میسر نبوده و مساعدت استادان گروه را نیز می‌طلبد. پیشنهادهایی که برای ادامه فعالیت‌های انجمن آبخیزداری دانشگاه لرستان مطرح شده و در این راستا هم‌چنان با کمک اعضاء برای انجام موارد زیر تلاش می‌شود، شامل موارد زیر است:

- استفاده از تمام ظرفیت‌های موجود، برای ارتباط با مسئولین ذی‌ربط دانشگاهی، استانی، ملی، به‌منظور حل مشکلات دانشجویان رشته منابع طبیعی و آبخیزداری
- برگزاری هرچه بیش‌تر کارگاه‌های هم‌اندیشی دانشجویان در گروه در تمام مقاطع
- بهره‌گیری از پتانسیل دانشجویان تکمیلی در قالب تشکیل جلسات هم‌اندیشی با مدیران دستگاه‌های اجرایی مرتبط با موضوع منابع طبیعی و محیط زیست
- ایجاد امکان انعقاد تفاهم‌نامه بین انجمن دانشگاه و سایر دستگاه‌های اجرایی در راستای حمایت از رساله‌های کاربردی دانشجویان تکمیلی و به‌ویژه مقطع دکتری
- آمادگی برای برنامه‌هایی به‌منظور رویدادهایی چون هفته منابع طبیعی در کم‌تر از دو ماه آینده

ایران‌شناسی: چک‌چک یا چکچکو

چک‌چک یا **چکچکو** یکی از زیارتگاه‌های مهم زرتشتیان است. این زیارتگاه در استان یزد و شهرستان اردکان در کوه‌های میان اردکان و انجیره قرار دارد. موقعیت مکانی این زیارتگاه و وجود درختان سرسبز و چشمه آب در میان

و نیز حس علاقمندی به رشته تحصیلی با درک اهمیت گسترده این رشته برای دانشجو بسیار ارزشمند است. شاید توجه بیش‌تر اساتید در جذب و ایجاد علاقمندی دانشجو به این مباحث با شیوه‌های مختلف که مهم‌ترین آن ایجاد حس دوستی و انتقادپذیری بین دانشجو و استاد باشد، در قالب فعالیت‌های آموزش عملی (مانند افزایش اردوهای درسی، چرا که ماهیت این رشته عرصه طبیعی است تا محیط بسته یک کلاس، و یا ارتباط هرچه بیش‌تر دانشجویان با مسئولین اداره‌های مربوطه و مراکز تحقیقاتی در قالب طرح‌ها و فعالیت‌های میدانی) بتواند موثر باشد.

برگزاری کارگاه‌های آموزشی مرتبط با رشته تحصیلی (از جمله کارگاه مقاله‌نویسی، آشنایی با مدل‌سازی در رشته آبخیزداری، آموزش GPS، دوره‌های ICDL و غیره) نیز از دیگر اقدامات این گروه بوده است. نظرسنجی از دانشجویان عضو یا غیر عضو نیز روش دیگری برای بهبود فعالیت‌های انجمن بوده که از آن جمله می‌توان به برگزاری اردوهای آموزشی - تفریحی اشاره کرد، اما برخی از محدودیت‌ها از جمله محدودیت‌های بودجه‌ای این موارد را میسر ننمود.

پیشنهادها و برنامه‌ها

برای فعالیت انجمن در سال جاری بسیاری از اهداف و برنامه‌هایی که در نظر گرفته شده بود متأسفانه به دلیل عدم همکاری‌ها اجرا و عملی نشد. از جمله آن به راه‌اندازی پایگاه اطلاع‌رسانی برای ارتباط دانش‌اندوخته‌های منابع طبیعی و آبخیزداری، ارتباط با سازمان صدا و سیما و اتخاذ تدابیر لازم برای بیان مسائل و مشکلات موجود در عرصه منابع طبیعی و

سال نه تنها میزبان تعداد زیادی از زرتشتیان بلکه میزبان گردشگران نیز قرار گرفته است. زیارتگاه چکچک شامل یک محوطه، مجموعه‌ای از ساختمان‌ها و بنای آتشکده است که به صورت پلکانی بنا شده و پنج طبقه نامنظم دارد. بام هر طبقه حیاط طبقه بالایی خود است و این ساختار تا بالاترین نقطه زیرکوه ادامه می‌یابد و به مهم‌ترین قسمت زیارتگاه یعنی آتشکده ختم می‌شود. درون غار، درخت چنار کهن سالی بیرون زده که با شماره ۲۶۹ در فهرست میراث ملی کشور به ثبت رسیده و بر دیوار سنگی غار، آبشار کوچکی جریان دارد که به درون حوض سنگی می‌ریزد تا تشنگی زائران را برطرف کند. در وسط فضای زیارتگاه، مجمر یا آتشدان قرار دارد که شعله‌های آن هیچ وقت نباید خاموش شوند، که زرتشتیان تلاش می‌کنند همواره آن را گرم و روشن نگه‌دارند تا آیین‌های مختلف زرتشتی را به درستی تمام همراه با گرمای خاصش اجرا نمایند. در کنار آنها محلی نیز برای سوزاندن عود یا چوب مقدس نیز تعبیه شده است و بوی آن همیشه به مشام می‌رسد. برای ورود به زیارتگاه همگان باید کلاه سفیدی بر سر بگذارند و کفش‌ها را از پا دریاورند و با پاپوش‌های مخصوص وارد شوند. جالب است بدانید که روایات متعددی در مورد چگونگی ایجاد این مکان مقدس وجود دارد. مطابق با آنچه در برخی از کتب تاریخی آمده است به نظر می‌رسد که در زمان حکومت یزدگرد سوم، به دلیل حمله عرب‌ها به مدائن، پادشاه برای حفظ جان خود و خانواده راهی یزد می‌شود. با شکست پادشاه و کشته شدن او، هر کدام از خانواده‌ی وی نیز به منطقه‌ای از ایران رهسپار می‌شوند. پارس‌بانو یکی از دختران یزدگرد سوم به اردکان می‌رود و به گفته زرتشتیان در شکاف

کوهی ناپدید می‌شود. برای زنده نگه‌داشتن نام و یاد پارس‌بانو، زرتشتیان در آن زمان این مکان را عبادت‌گاه دانسته و تاکنون از آن حفاظت و نگهداری کرده‌اند.

جشنواره انتخاب دانشجوی برتر

اولین جشنواره انتخاب دانشجوی برتر انجمن آبخیزداری ایران با همکاری انجمن علمی مرتع و آبخیزداری دانشگاه محقق اردبیلی و انجمن علمی دانشگاه تربیت مدرس به مناسبت روز دانشجو ۱۶ آذر برگزار شد. در مجموع ۱۶ نفر از کل دانشجویان کشور ایران و عضو انجمن آبخیزداری ایران در این مسابقه شرکت کردند. پس از بررسی مدارک و تنظیم آن‌ها، برای داوری به هشت نفر از استادان دانشگاهی

ارسال شدند. هم‌چنین تمام مدارک آموزشی، پژوهشی، اجرایی و فرهنگی طبق استانداردهای انتخاب دانشجویان برتر اعمال شد. طبق نتایج سه نفر از دانشجویان دکتری به نام خانم‌ها **خدیجه حاجی**، **فرزانه ساجدی حسینی** و **مهین کله‌هوئی** به ترتیب از دانشگاه تربیت مدرس، تهران و تربیت مدرس انتخاب شدند. هم‌چنین از مقطع کارشناسی ارشد و کارشناسی به ترتیب خانم **نازیلا علایی** و آقای **علیرضا عبیوضی** از دانشگاه محقق اردبیلی به عنوان دانشجویان برتر برگزیده شدند.

"در نهایت مقرر شد که لوح تقدیر و حق عضویت سه‌ساله در انجمن آبخیزداری ایران به رسم یادبود به برگزیدگان اهدا شود."

تهیه‌کنندگان شماره ۱۳۹۸: مریم السادات جعفرزاده (دانشجوی دکتری

علوم و مهندسی آبخیزداری دانشگاه لرستان) و اعظم مومنانی (دانشجوی

دکتری علوم و مهندسی آبخیزداری دانشگاه تربیت مدرس). لطفاً

نظرات، پیشنهادات و اتصالات خود را به رایانامه انجمن آبخیزداری ایران

wmseir@gmail.com

و یا مسئول کمیته دانشجویی z.hazbavi@uma.ac.ir ارسال نمایند.

آدرس: استان البرز- کرج- دانشکده منابع طبیعی دانشگاه تهران- مسئول کمیته

دانشجویی انجمن آبخیزداری ایران، زینب تربیلاوی